

ринкової інфраструктури, здатних забезпечити ефективний обмін продукцією між регіонами, особливо експортуючи в інші країни.

Однією з функцій державного маркетингу може бути і законодавче регулювання зовнішньоторговельної, маркетингової (рекламної) і ін. діяльності з метою недопущення негативного впливу на споживачів, створення умов для рівноправної конкуренції на ринку. Маркетингові кошти повинні ефективно використовуватися на всіх етапах підготовки, прийняття та реалізації управлінських рішень, в тому числі і при прийнятті дієвих законів. Зокрема, слід звернути увагу на необхідність використання інструментів маркетингової комунікації, що дозволить зробити більш відкритою і демократичною систему державного управління. Маркетингові дослідження повинні визначити орієнтири на майбутнє, які дозволять сформулювати завдання соціальної та економічної політики держави на перспективу. Особливу увагу слід звернути на роль засобів масової інформації. В умовах інформаційного суспільства ці кошти стають активними учасниками впливу на свідомість людей і економічну ситуацію на ринку.

Таким чином, державний маркетинг повинен стати невід'ємною частиною системи державного управління в країні в умовах ринку, а його основним завданням є максимальне задоволення розумних потреб населення за рахунок власних виробників, для яких держава повинна створити найбільш сприятливі умови розвитку. З цією метою повинна бути розроблена стратегія і тактика підтримки національного виробника на внутрішньому і особливо на зовнішньому ринках, тим самим державний маркетинг, безумовно, буде важливим фактором, впливає на зміцнення макроекономічних показників країни.

Список використаних джерел:

1. Борнін А. І. Особливості маркетингу в державному і муніципальному управлінні // Науково-методичний електронний журнал «Концепт». – 2016. – Т. 45. – С. 79-82. – URL: <http://e-koncept.ru/2016/76359.htm>.
2. Котляров І. Д. Сутність послуги як економічного блага // Вісник Омського університету. Серія «Економіка». – № 3. – 2012. – С. 79-86.

Леонова О.О.

здобувач,

Харківський регіональний інститут державного управління

Національної академії державного управління

при Президентіві України

ВПЛИВ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН НА МЕТОДИ ОЦІНКИ РІВНЯ ТІНІЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

У наш час існує об'єктивна потреба в створенні загальнодержавного послідовного механізму нагляду та аналізу стану й розвитку тіньових економічних процесів у межах держави, регіонів, галузей, підприємств. На

основі одержаної інформації при застосуванні системи методів аналізу у відповідних аналітичних центрах необхідно виявляти найбільш небезпечні для держави напрямки та суб'єкти тіньової господарської діяльності. І вже ці напрямки та суб'єкти піддавати безпосереднім перевіркам.

На державному рівні в Україні існують дві офіційні методики оцінки рівня тіньової економіки: методика Державної статистичної служби України та методика Міністерства економічного розвитку і торгівлі. Держкомстат України розробив та використовує методику визначення обсягів тіньової економіки в рамках Програми розвитку системи національних рахунків. Міністерство економічного розвитку і торгівлі здійснює оцінку відповідно до методики розрахунку рівня тіньової економіки, затвердженої наказом Міністерства економіки України «Про затвердження Методичних рекомендацій розрахунку рівня тіньової економіки» від 18.02.2009 р. № 123.

Найбільш розвиненими методами дослідження тіньових економічних процесів на макроекономічному рівні, в цілому по суспільному господарству країни, є такі: монетарні методи, електричний метод, італійський метод, структурні методи.

Наступне проведене дослідження пропонує методику оцінки рівня тінізації економіки за електричним методом у порівнянні з монетарним.

Електричний метод (споживання електроенергії) ґрунтується на врахуванні взаємозв'язку між офіційним ВВП і певною змінною, зв'язаною з більшістю галузей економіки. У ролі змінної найефективніше використовувати показник споживання електроенергії, оскільки він тісно пов'язаний з формуванням ВВП. До того ж показник споживання електроенергії є одним з надійно вимірюваних показників.

При цьому методі визначення обсягів тіньової економіки проводиться як різниця між реальним (з урахуванням тіньової економіки) і офіційним (за даними Міністерства статистики України) ВВП. Реальний обсяг ВВП розраховується через показник питомого енергоспоживання. Метод оцінки через споживання електроенергії реалізується з припущенням про наявність певних обсягів тіньової економіки на початок досліджуваного часового періоду. Багато аналітиків вважають цей підхід найбільш прийнятним для держав з перехідною економікою.

Використання споживання електроенергії для оцінки сукупної економічної діяльності обґрунтовується тим, що в промислово розвинутих країнах спостерігається досить тісний взаємозв'язок зміни ВВП і споживання електроенергії, тобто зростання (скорочення) ВВП на 1% зумовлює збільшення (зниження) споживання електроенергії теж на 1%.

У ході досліджень, які провели вчені В. Бородюк, О. Турчинов, Т. Приходько [1], було виконано варіантні розрахунки обсягів тіньової економіки в Україні на базі даних Міністерства статистики України щодо міжгалузевого балансу (МГБ) виробництва й розподілу продукції та споживання електроенергії в господарстві України в натуральному вираженні. Розрахунки за цими варіантами дали близькі результати.

Припускаючи, що в короткостроковому періоді еластичність електроенергії / ВВП приблизно дорівнює одиниці й ухвалюється припущення щодо постійного відношення споживання електроенергії до ВВП, можливо обчислити очікуваний (або повний) ВВП кожного наступного року після базисного. Оскільки офіційний ВВП з визначення оцінює тільки офіційну частину економіки, відмінність між повним (або очікуваним) і офіційним ВВП дає оцінку розміру тіньової економіки.

Недоліками цього методу є:

- не всі дії в тіньовій економіці вимагають значної кількості електрики (наприклад, послуги), тому тільки частина тіньової економіки може бути виявлена;

- можуть використовуватись інші джерела енергії, тому буде виявлена тільки частина тіньової економіки;

- постійно діючий фактор науково – технічного прогресу приводить до появи більш енергоефективних технологій і устаткування, які застосовуються як у офіційній, так і в тіньовій економічній діяльності;

- можуть бути значні відмінності або зміни в еластичності попиту на електрику в часі та в різних країнах;

- метод враховує тільки тіньове виробництво і не враховує сферу послуг;

- сумнівне припущення про базисний рік, де відсутня тіньова економіка.

Отже, електричний метод побудований на зіставленні динаміки споживання електроенергії та ВВП. Передбачається, що якщо споживання електроенергії зростає швидше, ніж ВВП, то ця розбіжність пояснюється двома факторами: змінами технологій та зростанням тіньової економіки. У методиці Мінекономрозвитку [2] цей метод реалізований з використанням низки суб'єктивних припущень. Зокрема, для того, щоб виділити внесок технологічних змін, починаючи з 1998 року індекс зміни ВВП коригується на величину мінімального співвідношення індексу зміни витрати палива, теплоенергії та електроенергії на технологічні потреби з індексом зміни ВВП. Ця величина за період з 1998 по 2006 роки є константною (const) і дорівнює 0,912. Що саме означає показник «мінімального співвідношення індексу зміни витрати палива, теплоенергії та електроенергії на технологічні потреби з індексом зміни ВВП», як він оцінений і чому він використовувався тільки в період з 1998 по 2006 рік, в методиці не пояснюється. Через необґрунтованість цих припущень, показник, розрахований Мінекономрозвитку по електричному методу, не є надійним, базується на очевидно необґрунтованих припущеннях. Також даний метод дозволяє розраховувати тільки динаміку тіньової економіки, а не її рівень. Тому електричний метод, на нашу думку, доцільно використовувати для аналізу тіньової економічної діяльності лише в окремих випадках.

Зараз існує актуальна потреба в досконалих сучасних методах аналізу обсягів тіньової господарської діяльності на мікроекономічному рівні. Необґрунтовані надмірні перевірки суб'єктів господарської діяльності, на нашу думку, є неефективними, їх проведення доцільно суттєво обмежити. Контролюючі організації повинні детальніше аналізувати звітну інформацію підприємств та втручатися в хід процесу лише тоді, якщо є незаперечні свідчення про тіньову економічну діяльність, отримані на основі застосування

аналітичних методів. Це дозволить підвищити ефективність роботи контролюючих організацій, знизити їх витрати; обмежити можливості корупційних дій державних службовців; скоротити кількість оперативних перевірок, які, зазвичай, паралізують господарську діяльність підприємств.

Підсумовуючи необхідно зазначити, що досягнення результатів у боротьбі з тіньовою економікою можливо тільки у довгостроковому періоді, а оцінення тіньової складової економіки може бути основою розробки довгострокової стратегії соціально-економічного розвитку держави, регіонів та основних видів економічної діяльності.

Список використаних джерел:

1. Бородюк В. Оценка масштабов теневой экономики и ее влияние на динамику макроэкономических показателей / В. Бородюк, А. Турчинов, Т. Приходько // Економіка України, 1996. – № 11. – С. 4-16.

2. Офіційний веб-сайт Міністерства економічного розвитку і торгівлі України: <http://www.me.gov.ua>.

Мельник Я.В.

*кандидат наук державного управління, доцент,
Інститут підготовки кадрів державної служби зайнятості України*

ОСВІТНІ РЕФОРМАЦІЇ В ОБ'ЄДНАНИХ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАДАХ

Сьогодні в Україні відбувається процес децентралізації влади – реформа, яка передбачає передачу більших повноважень і ресурсів на рівень територіальних громад і має визначальний вплив на політичну, адміністративну, фінансову та інші сфери, в тому числі і освітню.

Освітня галузь є одним із важливих напрямів реформи децентралізації, визначених урядом у 2016 році. Головною метою такого реформування є делегування повноважень і відповідальності за управління освітою та її фінансування демократично обраним органам місцевого самоврядування і школам, зі збереженням, при цьому, повноважень щодо визначення освітньої стратегії країни та загального напрямку освітньої реформи за Міністерством освіти і науки.

Таким чином, децентралізована система освіти функціонує через співпрацю та координацію діяльності багатьох незалежних інституцій, кожна з яких має законодавчо визначену сферу автономії. Основною проблемою процесу децентралізації є те, що поки що немає чітких правил, адже саме реформування випереджує законодавче творення. На даний час процес регламентують Закони України «Про добровільне об'єднання територіальних громад» та «Про співробітництво територіальних громад», а також постанова Кабінету Міністрів